

Latvijas sociāli ekonomiskās attīstības iespējas ES ietvaros: problēmas un risinājumi

Latvian socioeconomic development possibilities into EU: problems and decisions

prof. Elena Dubra

Latvijas Universitāte

Ekonomikas un vadības fakultāte

Aspazijas bulv. 5, LV-1050

Tālr. 7034780; e-pasts – edubra@lanet.lv

Latvijas tautsaimniecības izaugsmes iespējas un attīstības pamatvirzienus, integrējoties Eiropas Savienībā var raksturot ar Latvijas izstrādātu mērķtiecīgu valdības politiku, orientētu uz stratēģisku sektoru attīstību un stabilu ekonomikas izaugsmes nodrošināšanu, izglītības un cilvēkkapitāla attīstību.

Latvijas ekonomikas stratēģija Eiropas Savienības ietvaros satur analīzi un novērtējumus ES valstu ekonomiskās un sociālās politikas stratēģijas Lisabonas deklarācijas aspektā un dod pamatvirzienus Latvijas attīstībai.

Eiropas valstu un valdību vadītāji sanāksmēs Lisabonā un vēlāk arī Stokholmā aicināja veltīt vairāk pūļu strukturālām izmaiņām, lai varētu palielināt izaugsmes potenciālu, izvirzot piecas prioritāras sfēras: **nodarbinātība, inovācija un pētījumi, preču, darba un kapitāla tirgus ekonomiskās reformas, sociālā kohēzija, ilgtspējīga attīstība.**

Latvijas ilgtermiņa ekonomiskā stratēģijā pēdējos gados ir cieši saistīta ar notiekošajiem globalizācijas procesiem un pārmaiņām pasaulē. Pēc būtības globalizācijas process, īpaši nelielai, atvērtai ekonomikai, līdzīgi kā Latvijā, saistīts kā ar potenciāliem ieguvumiem, tā arī ar zaudējumiem. Līdzšinējā pieredze liecina, ka brīvā kapitāla kustība izrādīja papildu iespēju piesaistīt ārvalstu investīcijas, kas palielināja Latvijas izaugsmes potenciālu, bet neatrisināja līdz šim sociālās politikas problēmas Latvijas modelī.

ES paplašināšanās procesi uzliek Latvijai pienākumu pierādīt, ka Eiropas Savienība 25 valstu mērogā spēj darboties sekmīgi un arī turpmāk nodrošināt sasniegto integrācijas dinamiku.

Ekonomikas izaugsmes pieaugums Latvijā kopš 2000. gada norit gandrīz 2,5 reizes straujāk nekā Eiropas Savienībā. Latvijas ekonomiskā sadarbība ar ES bija un paliks būtisks faktors tautsaimniecības attīstībai pārredzamā nākotnē. Jāņem vērā arī tas, ka sakarā ar iestāšanos ES Latvija var izmantot tās priekšrocības, ko dod attīstīts, plašs un stabils Eiropas tirgus, brīva preču un pakalpojumu, darbaspēka un kapitāla kustība, ES sociālā kohēzija. Līdzdalība ES rada Latvijai iespējas piedalīties „spēles noteikumu” veidošanā un sniedz lielāku drošību Latvijas tirgum pret ekonomiskajiem riskiem, ko nevar novērst vienatnē neliela valsts.

Tas viss dod pozitīvu impulsu turpmākai Latvijas ekonomiskai un sociālai izaugsmei. Protams, ir jāapzinās, ka pieaugs konkurence Latvijas tirgū. Bet, ņemot vērā integrācijas tendences, konkurences spiediens pieaugs visās pasaules un Eiropas valstīs. Svarīgi, ka darbība ES Latvijai dod vairāk iespēju tautsaimniecības pārstrukturēšanai un modernizācijā, zināšanu un tehnoloģiju attīstībā, kā arī Eiropas augstākās izglītības kopējo telpu veidošanā un iedzīvotāju Eiropas labklājības standartu sasniegšanā.